

Mikrouhinak intsektiziden ordez

Estatu Batuetako Nekazaritza Saileko injineruak intsektiziden ordez mikrouhinak erabili nahi dituzte zerealeko parasitoak suntsitzeko. Egin dituzten saiakuntzetan emaitzak oso onak izan dira. Segundo batzuetan tenperatura 50° zentigradu igota parasitoen % 94 suntsitzen da eta 60° igota % 100. Berotuta oso denbora gutxi egoten denez gero, alea bera ez da kalteztzen eta bere ugalkortasuna lehen bezalaxe mantentzen du. Mikrouhinak aleetara gidatzen dira, zerealak silora sartzen direnean, adibidez. Etxeetako mikrouhin-labearena baino bostehun aldiz potentzia handiagoa erabiltzen da.

Ez dago, beraz, intsektizidak erabili beharrik. Gainera intsektuek askotan substantzia horiekiko erresistentzia dutela ez da ahaztu behar.

Hartz arrea arriskutan

Greziako Pindos mendietan bizi diren azken ehun hartz arreak arriskutan dira Egnatia izeneko autobide berria egin nahi dutelako. Bide hori dela eta, hartzen

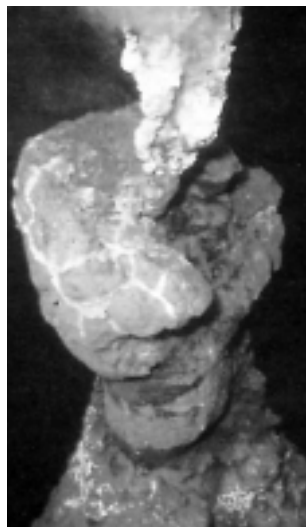
Greziako Pindos mendietan bizi diren azken ehun hartz arreak arriskutan dira Egnatia izeneko autobide berria egin nahi dutelako.

6.200 km²-ko bizilekua erdibituta geratuko da. Pindos mendiak hartz arrearen Europako bizileku hegoaldekoena direlako garrantzi berezia dute.

Balearen hezurak bide gisa

Ikertzaile japoniar batzuek aurkitu berria dute itsasoaren hondoa sakonera handietan dauden iturri hidrotermaletan batetik bestera bizia nola transmititzen den. Ur beroa eta metalen sulfuroak jaurtikitzen dituzten tximinia horien inguruan animalia komunitate oparoak bizi ohi dira. Ekosistema edo oasi txiki horien berezitasuna Eguzkiaren energiaz ez baliatzea da. Izan ere, horko zizare erraldoiak, moluskuak eta krustazeoak

bertako bakterio-florarekin elikatzen dira. Bakterio kimiotrofo horiek, hidrogeno sulfuruaren degradazioan askatutako energia erabiltzen dute molekula organikoak sintetizatzeko. Baina hondalean elkarrengandik ehundaka kilometrotara dauden iturri hauen inguruak nola kolonizatzen dituzte? Itsas hondoa dauden balea eta gainerako zetazeoen hezurretan

Itsasoaren hondoa sakonera handietan bizia nola transmititzen den aurkitu dute ikertzaile japoniar batzuek.

egino lukete beren bidaia. Hipotesi hori egiaztatzeko behi-hezurak ipini dituzte hondalean. Hezur horiek lehenbizi sedimentuetako bakterio aerobioak elikatu dituzte. Gero ordea, uretako beste bakterio batzuk etorri dira; metabolismoan hidrogeno sulfuratua sortzen dutenak. Horrela ekosistema edo oasiako bakterioei behar duten energia eskaini diete, eta urtebete barru behi-hezurak iturri hidrotermaletako bakterio kimiotrofoz eta karramarroz kolonizata zeuden.

Nekazaritzako biodibertsitatea gero eta murriztagoa da

Nekazaritzak elikadurarako landare-biodibertsitatea murriztu egiten du, ONUko FAOren (Elikadura eta Nekazaritzarako Erakundearen) arabera. Munduan elikatzeko 30.000 landare-espezie lantzen dira eta horietako bakoitzak bariedade genetikoko desberdin asko izaten du (*Oryza sativa* arroz-espezieak, adibidez, 100.000 bariedade ditu). Milioika bariedade landu izan da, beraz, baina FAOk dioenez hauetako ehundaka bariedade dagoeneko galdua da eta beste milioi bat ere galduko da ba-

besteko neurririk har-
tzen ez bada.
Landutako espezieak
emankorragoak eta bi-
rusen kontrako erresis-
tentzia hobegokoak
izan daitezten manipula-
zio genetikoak eragiten
dira, baina aldi berean
interesgarri ez diren mi-
laka bariedade zokoratu
egiten dira. 1991. urtean
Amerikako Zientzi Aka-
demiak zioenez, batez-
beste espezie bereko
bederatziz bariedade bai-
no gehiago ez da era-
biltzen gure soroetan.
Greenpace erakundea
ere "poluzio genetiko-

Milioika espezie eta espezie bakoitzetik
bariedade asko badago ere, gutxi batzuk
baino ez dira nekazaritzan erabiltzen.

ren" beldur da, landare
transgenikoek basatiei
gene arrotza transmiti-
tzeko aukera dagoela-
ko. Merkatura landare
"hobetuak" sartuta leku
desberdinetan lantzen
diren bariedadeak desa-
gertu egingo lirakeke.
Genetikoki aldatutako
landarearen erresisten-
tzia saihestuko lukeen
birusa agertuko balitz,
hondamen ekologiko
eta ekonomikoa gerta-
tuko litzateke.
Hondamen hori gerta ez
dadin, munduan zehar

"hazi-bankuak" sortu
dira. Gaur egun sei mi-
lioio espezie gordetzen
dira banku horietan -20
°C-raino izoztuta. Izoztu
ondoren ugalkortasuna-
ri eusteko hamar urtetik
behin epeldu eta erein
egiten dira. Sistema hori
luzea eta garestia da or-
dea. Horregatik beste
sistema bat "biobasese-
ko baserriak" sortzea
litzateke. Betiko barie-
teak landuko lirakeke,
nahiz eta genetikoki al-
datutako landareek bai-
no errendimendu txikia
goa izan.
FAOko finantza-sailak
kontserbazio-progra-
marako batetik hiru mi-
la milioio dolarerainoko
aurrekontua erabili
beharko dela kalkulatu
du.

Igelik txikiena

1993an igel-mota be-
rria aurkitu zuten
Kubako zientzila-
riek; igel txiki-txikia.
Kubako Iberia Mendian
topatu zituzten hiru ar
eta eme bat 600 metro-
ko altueran. Igeltxoari
buruz gehiago jakin
nahian, ikerketa ugari
egin dute eta emaitzak
joan den urtearen
amaieran ezagutarazi
zituzten: *Eleutherodac-
tylus* generoko espeziea
da eta Ipar Hemisfe-
rioko tetrapodo txikie-
natzat har daiteke. Zen-
timetro bat besterik ez
du neurtzen eta Brazil-
go beste igel txikitxo
batekin errekorra bana-
tzen du.

Kubako Iberia Mendian aurkitu dute zientzilariek argazkiko
igeltxoa. Zentimetro bat besterik ez du neurtzen eta Ipar
Hemisferioko tetrapodorik txikiena da. Txanponaren gainean
ere, oso txikia ikusten da.

Kubako zientzilariek
igel emea arrautza ba-
karra erruten ari zela
topatu zuten. Ikerlarien
ustez, anfibio ñimiñoak
errunaldi bakoitzean
arrautza bakarra erru-
ten du kumeak oso txi-
kiak jaio ez daitezten.
Kubako igel hori oso
berezia bada ere, zien-
tzilarientzat ez da izan
ezusteko ikaragarria.
Izan ere, Kuba animalia
bitxi ugariaren bizilekua
da. Bertan bizi da mun-
duko hegaztirik txikie-
na, muskerrik txikiena
eta intsektibororik han-
diena.

Makako arriskutsuak lekuz aldatu behar

Indiako Delhi hiribu-
rutik 150 kilometro-
tara dagoen Vindra-
van erromes hirian
mila *rhesus* makako bai-
no gehiago bizi dira.
Duela urte asko tximi-
no hauek bertako ten-
pluak inguratu zituzten,
baina hemendik laiste-

rrera habitat berri ba-
tzuetera eramango di-
tuzte.

Leku-aldaketa hau bizi-
tza basatian egin den
handienetako bat bezala
aurkeztu dute. Hinduis-
moaren mitologian txi-
minoak gurtuak diren
arren, Vindravango hiri-
tarrek eta basa-bizitzan
adituak diren batzuek
diotenez, animalia hau-
en agresibitatea handi-
gotu egin da eta tokiz
aldatu behar dira. Ma-
kakoak poltsak lapur-
tzen hasi dira eta kasu
batzuetan etxeetara
sartu dira janari bila.
Eta larriagoa dena, hiri-
tar batzuei kosk egin
diote tximino *bihurri*
hauek.

World Wide Fund for
Nature elkartearen ba-
besean, talde batek 600
tximinoentzat tranpak
jarriko ditu. Makakoak
harrapatu ondoren, 60
kilometrora dauden sei
landa-guneetara era-
mango dituzte. Proiek-
tuak arrakasta izanez
gero, beste herrialde ba-
tzuetera ere sistema ber-
bera erabiliko dute.

